

Statens Kunstfond
Projektstøtteudvalg for Scenekunst

EVALUERING AF EGNSTEATRE I DANMARK
HAMLETSCENEN

Nicole M. Langkilde
Juni 2014

INDHOLD

1	Indledning	1
2	Resumé af konklusioner og anbefalinger	2
3	Rammer og tal	4
3.1	Aktivitet og organisation	4
3.2	Økonomi	6
3.3	Vurdering af rammer og tal	7
4	Kunstnerisk aktivitet	9
4.1	Teatrets tradition og forestillinger	9
4.2	Forestilling – Prins H. Univers	10
4.3	Vurdering af den kunstneriske aktivitet	11
5	Forankring og synlighed	12
5.1	Lokal forankring og samarbejde	12
5.2	Kommunikation og synlighed	12
5.3	Vurdering af forankring og synlighed	13
6	Metode – dataindsamling	14

1 INDLEDNING

Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst (PUS eller udvalget) har ønsket en uvildig evaluering af HamletScenen i forbindelse med teatrets nuværende aftaleperiode (2012-15). Til det formål har udvalget indgået aftale med dramaturg og direktør Nicole M. Langkilde (evaluator), som har gennemført evalueringen i perioden februar – juni 2014. HamletScenen har haft status som egnsteater siden 2008. Det er en selvejende institution, hjemmehørende i Helsingør Kommune. HamletScenens omsætning er på mellem 5,5 og 5,8 mio. kr./år, heraf 9-17 % egenomsætning.

De overordnede formål med evalueringen er formuleret af Kulturstyrelsen:

Formål med evalueringen

1. Medvirke til udvikling af teatrets faglige og kunstneriske niveau gennem dialog med aftaleparterne
2. Sikre at de statslige tilskud til teatret og refusion af kommunens udgift hertil bliver anvendt i tråd med det generelle kunstneriske og faglige niveau for egnsteatre.

Evalueringen er baseret på både kvalitative og kvantitative data og vurderer hhv.:

1. Økonomiske og organisatoriske forhold
2. Kunstneriske aktiviteter og kvalitet
3. Lokal forankring
4. Kommunikationsevne og synlighed.

Min dataindsamling har bestået af hhv. desk research (gennemgang af teatrets selvevaluering, årsrapporter, presseklip og bred orientering i teatrets arkiv), besøg på teatret, overværelse af en egenproduktion, interviews med hhv. HamletScenens ledelse, Helsingør Kommunes borgmester, kulturchef og kulturudvalgsformand samt interviews med bestyrelsesformand og bestyrelsesmedlem. Metoden til at vurdere den kunstneriske kvalitet tager udgangspunkt i Ønskekvistmodellen, beskrevet i kapitel 6.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige tak for et godt samarbejde med alle jeg har talt med på og omkring HamletScenen!

Nicole M. Langkilde, nml@ls-flag.dk

Juni 2014

2 RESUMÉ AF KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

HamletScenen er på sine 6 leveår nået langt i bestræbelserne på at positionere sig som Skandinaviens betydeligste Shakespeare teater. Teatret fremstår professionelt og ambitiøst, drevet af en moderne ledelse, der forstår at udnytte spændet og potentialet i Hamlet figurens evigtgyldige identitetsfortælling i samspil med den unikke beliggenhed (Kronborg). HamletScenen lever fuldt ud op til målene i egnsteateraftalen.

På den baggrund anbefales det, at Helsingør Kommune viderefører egnsteateraftalen med HamletScenen.

Konkret er vurderingerne endvidere de følgende:

- HamletScenen har gode organisatoriske og fysiske rammer. De fastansatte udgør en meget lille gruppe, som både giver begrænsninger og fleksibilitet. Forestillingerne afvikles på Kronborg eller på Kulturværftet, som begge steder har gode fysiske rammer. Økonomien er sund, de sidste to år har givet overskud.
- HamletScenen viderefører verdens ældste Shakespeare tradition ved sommerforestillinger på Kronborg. Teatret er kunstnerisk ambitiøst. Det *vil* noget med identitet, eksistens og mening. Det *kan* noget med at eksekvere på mange platforme, og det *skal* noget med at få HamletScenen og Danmark på det kulturelle verdenskort. Teatret tøver ikke med at invitere nogle af de bedste og mest markante Shakespeare opsætninger i verden til Kronborg.
- HamletScenen har potentiale til at indfri visionen om at blive "*et af verdens betydeligste og toneangivende Shakespeare teatre*" på linje med The Royal Shakespeare Company og The Globe. Det er en unik mulighed skabt af en unik beliggenhed i samspil med en dedikeret og hårdt-arbejdende teaterleder. Det kræver imidlertid et koncentreret fokus på egenproducerede sommerforestillinger, som har været underprioriteret.

Det anbefales, at der ansættes en professionel producent med international profil og netværk, der kan lægge en finansieringsstrategi og løfte opgaven med at rejse kapital fra bl.a. andre interessenter og fx udenlandske investorer. Desuden anbefales det, at HamletScenen opprioriterer den internationale egenproduktion i forbindelse med genforhandling af egnsteateraftalen.

- Det præcise fokus på Shakespeare og identitetsproblematikken er en styrke i forhold til HamletScenens fokus, men en svaghed i forhold til salg og påvirkning af interessenter. Shakespeare kan for det utrænede (teater)menneske fremstå elitært og svært.

Det anbefales, at HamletScenen investerer i et kommunikationsbureau, der kan tegne branding-arkitekturen og udlede præcise salgbare punchlines, der kan fungere som salgsværktøj.

- HamletScenen har gode relationer til kommunen og lokale samarbejdspartnere. Også det internationale netværk er solidt, der er bl.a. indgået samarbejdsaftale med The Globe i London.
- HamletScenen har mulighed for at hente verdensstjerner til Helsingør hver sommer. Som sidegevinst deraf kan Helsingør Kommune profitere på de målkriterier, der er opsat i egnsteater-aftalen, nemlig at blive *”en internationalt orienteret by med fokus på kultur, kunst og kreative processer”*. Endelig vil dansk teater kunne nyde godt af den kunstneriske verdensanerkendelse, der ligger som potentiel mulighed.

Det anbefales, at HamletScenen fortsætter udviklingen af sit potentiale som national forvalter af Hamlet brandet lokalt, nationalt og særligt internationalt.

Samlet set kan dette konkretiseres ved hjælp af en SWOT-analyse.

STYRKER	SVAGHEDER
• Universel grundfortælling• Engageret, dedikeret og eksekverende teaterdirektør• Nicheteater med et præcist fokus og stort potentiale• Moderne kunstnerisk virksomhed med rigtig mange sekundære aktiviteter• Strategisk position i kulturlandskabet i Kulturhavn Kronborg	• Mangel på finansiering og ressourcer• Kulturværftet har som prestigeprojekt trukket mange kræfter fra kommunen• Shakespeare kan virke for svær/elitær for mange• Et stort aktivitetsniveau på sekundære aktiviteter• Kulturhavn Kronborg mangler fælles samling og handling
MULIGHEDER	TRUSLER
• At blive et af verdens betydeligste Shakespeare teatre på linje med The Royal Shakespeare Company og The Globe• At hente verdensstjerner til Helsingør hver eneste sommer• At udvikle og internationalisere Shakespeare Puppets og Hamlets Family Talkshow Universe	• Manglende handling fra politisk og kommunalt hold bag de begejstrede tilråb• Teaterlederen (Lars Romann Engel) kan miste gejsten, hvis han ikke får opbakning

3 RAMMER OG TAL

3.1 Aktivitet og organisation

HamletScenen er 6 år gammel og har i sine første år (2008-2013) arbejdet målrettet på at udvikle et virksomhedsgrundlag med afsæt i Shakespeares Hamlet fortælling om fødslen af det moderne og (selv)reflekterende menneske. En historie, der knytter sig særligt til Kronborg Slot og Danmark, og som samtidig er udgangspunktet for det formål, HamletScenen har ifølge både vedtægterne og egnsteateraftalen med Helsingør Kommune.

Organisatorisk er HamletScenen en selvejende institution med egen bestyrelse og egnsteaterstatus. Den nuværende egnsteaterkontrakt udløber 31/12 2015.

HamletScenens virksomhedsgrundlag består af tre platforme – alle med afsæt i Shakespeares universelle dramatik om identitet, eksistens og mening:

1. Shakespeare Festival
2. Shakespeare Puppets
3. Hamlets Family Talkshow Universe

Internationalt er HamletScenen partner i en triangel af verdens tre autentiske Shakespeare-venues sammen med Shakespeares The Globe i London og Royal Shakespeare Company i Stratford-upon-Avon.

Ifølge egnsteateraftalen skal HamletScenen præsentere mindst tre produktioner af professionel karakter, heraf en stor forestilling på Kronborg. Mindst to af forestillingerne skal være nyproducerede egen- eller samproduktioner. HamletScenens sekundære aktiviteter kan være tilrettelæggelse af kurser, samarbejdsprojekter, teaterfaglig bistand, festivaler eller lignende inddragelse af kulturelle vækstlag, skoler institutioner mv. Teatret skal desuden *”inspirere de kulturelle vækstlag til øget udvikling og samarbejde”*. Og *”medvirke til styrkelsen af Helsingørs profil som en internationalt orienteret by med fokus på kultur, kunst og kreative processer”*. Endelig skal det *”medvirke til at styrke dansk scenekunst i et internationalt perspektiv”*.

Egenproduktioner 2012 og 2012:

- Dronning G’s Univers
- Prins H’s Univers
- Romeo og Julie
- King Lear (gæstespil)
- Købmanden fra Venedig (gæstespil)

Sekundære projekter 2012 og 2013:

- Opera i det fri /Det kongelige Teater – teknisk og organisatorisk assistance
- Destinationsudvikling "Kongernes Nordsjælland" i samarbejde med Erhvervsskolen Nordsjælland og VisitNordsjælland
- Samarbejde med Helsingør Kommunes Center for Kultur, Plan og Erhverv, Byråd og Kulturudvalg om arrangementer/konferencer
- Diverse kulturelle bidrag og indslag fra HamletScenen: forestillinger ifm. VIP arrangementer, Grundlovstale på Flynderup Gård, værtskab ved konferencer mm.
- Helsingør Kommunes Museer – samarbejde om udvikling af en kulturarvsplatform
- Helsingør Bibliotek – samarbejde om en sommerskole
- Kulturværftet – samarbejde om udvikling af et nyt objekt-teaterkoncept i 4D
- Helsingør Ferieby – samarbejde og projekter med fokus på socialt udsatte børn og deres familier
- Helsingørs kirker – samarbejder om udvikling af et koncept omkring eksistens og dannelse ifm. konfirmand camps
- Helsingør Aftenskole – samarbejde om forelæsninger med fokus på Shakespeares dramatiske værker
- VisitNordsjælland – medudvikler og arrangør af værtskabskurser m.fl.
- Shakespeare Hosts.

Væksthus Hovedstadsregionen udnævnte i 2012 HamletScenen til en af Danmarks "Hemmelige Helte" i forbindelse med den årlige Entrepreneur Week. Lars Romann Engel varetager desuden en formandspost i Kulturforeningen og en bestyrelsespost i Helsingør Kommunes erhvervsfremmeorganisation Vækst & Viden.

HamletScenen har administration i det nyrenoverede Kronborg 13 og fast spillested på Kronborg Slot samt Kulturværftet. Der betales for leje af spillested. Teatret betaler på Kronborg en billetafgift på 12 kr. pr. solgt billet + vagttimer. Kulturværftet tager dagspris inkl. værftets catering og personale, som forhandles fra gang til gang.

Kulturhavn Kronborg er et landskabsprojekt, der har som sigte at være et nyt internationalt kulturområde. Visionen går i en lige linje fra Helsingørs erklærede profil om at være en internationalt orienteret by med fokus på kultur. Der er imidlertid en udfordring i de forskellige ejerskaber hos de kulturelle hovedaktører: Kronborg (statslig), Søfartsmuseet (privat) og Kulturværftet (kommunalt). HamletScenen er i denne sammenhæng et "mindre blandingsprodukt", både statsligt og kommunalt. Skal det lykkes at skabe en samlet international bevågenhed omkring de kulturelle instanser i Kulturhavn Kronborg, må første skridt være, at de implicerede taler med én og samme stemme. Det kræver imidlertid en fælles indsats fra alle parter at åbne disse muligheder.

Teatret har en bestyrelse med 5 medlemmer udover bestyrelsesformand Steen Rasborg. Bestyrelsesmedlemmerne er en blanding af erfarne erhvervs-, medie- og teaterprofiler. Der afholdes 5-6 møder om

året. Lars Romann Engel lægger strategien i samarbejde med bestyrelsesformanden, hvorefter bestyrelsen inddrages. Hvert år udarbejdes en virksomhedsplan, ligesom der arbejdes med detaljerede budgetter.

Organisatorisk arbejdes der med årshjul og faste onsdagsmøder. En personalebog er under udarbejdelse, ligesom et CRM system er ved at blive implementeret for at sikre erfaringsopsamling og vidensdeling. *”Der er så mange processer i teatret. Jeg har stadig ikke overblik over, hvor mange processer der egentlig er. Der er stor efterspørgsel efter Lars. Det kræver manpower og struktur at skabe overblik”,* udtaler den administrative medarbejder og fortsætter: *”Da jeg fik dette job i en kreativ virksomhed, troede jeg, at jeg skulle have ja-hatten på, men jeg har aldrig sagt så meget nej”.*

Både den kunstneriske og administrative ledelse er samlet hos Lars Romann Engel. Lars Roman Engel blev rekrutteret af bestyrelsesformand Steen Rasborg. Udover teaterdirektøren er der tre fuldtidsansatte: kundedirektør, produktionsleder og en administrativ medarbejder. Den administrative medarbejder er finansieret via en ekstra bevilling på tre årsværk fra 2014 af Helsingør Kommune. En del funktioner og arbejdsopgaver – fx bogholderi, grafisk design, PR og sceneopbygning – foregår ved outsourcing og anvendelse af freelancere. I forbindelse med sommerens forestillinger på Kronborg Slot assisterer et stort antal helt eller delvist frivillige, hvor størstedelen er rekrutteret fra den lokale teatergruppe Ragnarock.

3.2 Økonomi

HamletScenen har i aftaleperioden haft en årlig omsætning på hhv. 6,7 og 6,2 mio. kr. Helsingør Kommune har ydet et årligt tilskud i størrelsesordenen 5,5-5,8 mio. kr., hvoraf staten, jf. Egnsteaterloven¹, har refunderet 41 % i 2012 og 41,5 % i 2013. Refusion for 2014 er på 40 %. Teatrets egenomsætning ligger på 9-17 %. Huslejudgiften udgør 6 % af de samlede omkostninger.

HamletScenen har genereret eksterne projektindtægter på mellem 8 og 2 %. Der er desuden opnået projektstøtte på cirka 1 %. Det relativt store udsving skyldes, at HamletScenen i 2012 løste en konsulentopgave for WoCo i forbindelse med udvikling og facilitering af Værtskabsuddannelsen. Denne konsulentdel sammenlagt med et godt generelt salg udgjorde forskellen ift. 2013. Trods en anerkendt tysk forestilling i 2013 levede billetsalget ikke op til forventningerne.

Tabel 1: Omsætningsfordeling, i 1.000 kr. (op-/nedrundet) og procent af samlet beløb – 2012-13

	2012 – kr.	2012 – %	2013 – kr.	2013 – %
Egenomsætning i alt	1.128	17 %	567	9 %
Salg af forestillinger	208	3 %	33	1 %
Entreindtægter	405	6 %	402	6 %
Projektindtægter, eksterne	515	8 %	132	2 %
Tilskud i alt	5.636	83 %	5.721	91 %
Helsingør Kommune	5.534	82 %	5.644	90 %

¹ Den endelige refusionsprocent fastlægges som forholdet mellem statens bevilling til egnsteaterrefusion på finansloven og de samlede refusionsberettigede kommunale driftstilskud til egnsteatre.

Særligt statstilskud (amt)	0		0	
Projektstøtte (tilskud)	102	1 %	77	1 %
Omsætning i alt	6.764	100 %	6.288	100 %

Tabel 2: Omkostningsfordeling, i 1.000 kr. (op-/nedrundet) og procent af samlet beløb – 2012-13

	2012 – kr.	2012 – %	2013 – kr.	2013 – %
Lokaleomkostninger	358	6 %	376	6 %
Løn (faste og eksterne)	718	11 %	802	13 %
Projekt, løn (faste og eksterne)	2.045	32 %	1.980	32 %
Honorarer (projekt)	463	7 %	583	9 %
Kontoromkostninger	249	4 %	205	3 %
Markedsføring	179	3 %	188	3 %
Projekt, markedsføring	375	6 %	465	7 %
Konsulentassistance	308	5 %	196	3 %
Øvrige omkostninger	184	3 %	194	3 %
Projekt, øvrige omkostninger	1.613	25 %	1.245	20 %
Omkostninger i alt	6.492	100 %	6.234	100 %
Resultat	+272		+54	

3.3 Vurdering af rammer og tal

Ifølge årsrapporten 2013 måtte HamletScenen i forbindelse med indvielsen af Kulturværftet i 2010 bære et underskud, som førte til negativ egenkapital. Både 2012 og 2013 har imidlertid givet positive resultater på hhv. 272 t.kr. og 54 t.kr. Det bringer den negative egenkapital ned på 421 t.kr.

Generelt er HamletScenen efter min vurdering veldrevet. Organisationen er lille, og Lars Romann Engel betoner det projektstyrede arbejde, hvor man henter kompetencer ind udefra tilpasset det enkelte projekt. Derudover vil det ifølge Lars Romann Engel være muligt at tilpasse kompetencerne i organisationen bedre til opgaverne inden for budgettet.

Det er en udfordring for et lille teater med verdensambitioner at gabe over det hele. Lars Romann Engel sidder med mange kasketter. Ønsker man et internationalt anerkendt Shakespeare teater i Danmark, er det min vurdering, at det kræver en fuldtidsansat internationalt orienteret producent, der kan løfte opgaven med at fundraise og markedsføre/sælge HamletScenen.

Visionen er klar: HamletScenen vil være et af verdens betydeligste og toneangivende Shakespeare teatre. Denne vision er implementeret hos alle i og omkring teatret, men mangler at rod fæste sig hos kommune og interessenter. For at sætte handling bag ordene, bør der fra 2016 (jubilæumsår) skabes en årlig international egen- eller co-produktion til Shakespeare Festivalen. Dette kan med fordel skærpes i næste egnsteateraftale.

Der udarbejdes hvert år en virksomhedsplan. Således ligger virksomhedsplanen for 2014 færdig med fokuspunkter og klare mål. Det er et strategisk planberedskab, som harmonerer med de internationale ambitioner. Lars Romann Engel arbejder bevidst med at *"alt skrives ned og dokumenteres"*.

Endelig er det min vurdering, at bestyrelsen har en hensigtsmæssig sammensætning af kompetencer og fungerer som et godt sparringsforum for Lars Romann Engel.

4 KUNSTNERISK AKTIVITET

4.1 Teatrets tradition og forestillinger

At spille Hamlet på Kronborg går helt tilbage til 1816, hvor en gruppe soldater for første gang opførte skuespillet. Lige siden har der været Hamlet opførelser på Kronborg i en række forskellige konstellationer. I årene 2000-2007 etablerede Helsingør Kommune Hamlet Sommer, og det lykkedes at få en række af verdens mest anerkendte teaterkompagnier og skuespillere til Kronborg. I 2008 etableredes HamletScenen af Kulturministeriet og Helsingør Kommune.

HamletScenens kunstneriske grundlag er delt i to spor: Det ene spor har fokus på den gamle kulturarv "at være eller ikke at være". Der arbejdes med aktualisering og samtidsrelevans. Omdrejningspunktet er Shakespeares originale tekster. Det andet spor fokuserer på den nye kulturarv: "at være og hvordan at være". Her arbejdes mono-dramatisk, interaktivt med publikum og med samtaleimprovisation – med afsæt i Shakespeares tematikker og persongalleri.

Der er som tidligere nævnt tre platforme – alle med afsæt i Shakespeares universelle dramatik om identitet, eksistens og mening:

Shakespeare Festival:

Siden HamletScenens oprettelse har teatret udviklet det tidligere Hamlet Sommer til en *Shakespeare Festival* med internationale forestillinger samt *Open Air Cinema* hvert år.

Shakespeare Puppets:

Shakespeare Puppets formidler Shakespeares historier for voksne og børn helt ned til indskoling. Puppets har sin tredje forestilling under udvikling. Teatret oplever stor interesse omkring projektet og genopfindelsen af det sprogløse og mimiske teater, som gør sig forståelig på tværs af alder og nationalitet. I forbindelse med *Shakespeare Puppets* tilbyder HamletScenen i juli måned en sommerskole for børn i alderen 6-12 år.

Hamlets Family Talkshow Universe:

Indtil videre er der udviklet tre forskellige samtaleshows med fokus på livsduelighed, rettet mod hver deres aldersgruppe. Konceptet tager udgangspunkt i Hamlets persongalleri og udvikler et samtaleshow for hver enkelt af de mange karakterer. Særligt *Prins H. Univers*, som er rettet mod unge, har fået godt fat – bl.a. har teatret et fast samarbejde med Helsingør, Københavns og Frederiksberg kommuner. Herudover har teatret *Dronning G. Univers*, rettet mod virksomheder. Under udvikling er *Kong H. Univers*, rettet mod seniorer, og på tegnebrættet ligger *Kong C. Univers*, rettet mod foreningslivet.

Teatret tager afsæt i publikum og i aktuelle tematikker. Som nævnt bliver HamletScenens kompetencer sideløbende med kerneaktiviteterne også brugt i forbindelse med en række sekundære aktiviteter. De

sekundære aktiviteter opstår bl.a. ud fra en betragtning om at servicere Helsingør Kommune og lokalområdet samt for at skabe alternative indkomstmuligheder til understøttelse af teatrets kerneaktiviteter.

Tabel 3: Oversigt over antal spillede forestillinger og belægningsprocenter – 2013

Forestillinger 2013	Antal spillede forestillinger	Antal publikum	Heraf inviterede	Heraf betalende	Antal pladser	Belægning	Værdibelægning
King Lear, Købmanden i Venedig	6	1.548	53	1.495	(6x450) 2.700	57 %	55 %
Shakespeare Puppets	21	598	19	579	(21x50) 1.050	57 %	55 %
Sommerskole	-	12	-	12	12	100 %	100 %
Hamlets Family Talkshow Universe (Prins H. og Dronning G.)	10	800	0	800	-	-	-

Teatret oppebærer belægningsprocenter på 57 % og en gennemsnitlig værdibelægning på 55 %.

Hamlets Family Talkshow Universe optræder ikke med belægningsprocent, da forestillingen sælges stykvis.

4.2 Forestilling – Prins H. Univers

Samtaleshowet *Prins H. Univers – Højre eller Venstre* er en videreudvikling af tidligere forestillinger, baseret på publikumsbaseret feedback. Forestillingen er en del af livsalderprojektet *Hamlets Family Talkshow Universe*. *Prins H. Univers* er specifikt rettet mod folkeskolens udskoling (7.- 10. klasse).

Jeg så forestillingen den 5. marts på Kulturværftet, hvor der var inviteret 15-årige fra dramaskolen Ragnarock i Helsingør. Konceptet er enkelt og det samme som i *Dronning G*: en widescreen, hvor der projiceres lysbilleder, en høj barstol og et bord. Monologen, spillet af Christian Bergman, er skrevet og udviklet af Lars Romann Engel og Olaf Højgaard. *Prins H. Univers* handler om identitet i nutidig og politisk korrekt kontekst. Prins H har som Hamlet mistet sin far, hans mor er forelsket i H's onkel. H oplever en ulykkelig kærlighed til Ofelia og føler sig svigtet af sin bedste ven Horatio. Via de forskellige relationer gennemspilles H's kriser. Hver problemstilling afsluttes med, at H griber mikrofonen og tager publikum til hjælp. Han spørger om gode råd. Som figur er H indestængt, vred og selvmedlidende. Han reagerer voldsomt og i affekt. Næsten ingen af de unge, der blev inddraget i den forestilling, jeg overværede, købte præmissen om, at de var synd for H. De kom derimod med kompetente svar og rådgivning til H. I forestillingen kommer H igennem sine kriser og slutter med at konkludere, at "vi skal spille hovedrollen i vores eget liv med respekt for fællesskabet", og at ens identitet også kan være "alle de personer vi er".

Forestillingen var dramaturgisk helstøbt. Den var ikke nyskabende, men den fik sat Hamlet figuren i en meget genkendelig nutidig kontekst. H' s sprog var underholdende og fyldt med ungdomsslang. Det unge

publikum til den forestilling, jeg overværede, var meget reflekterede i deres svar til H, og derfor kunne jeg savne, at der fra holdets side var arbejdet mere med at afsøge, hvor de unge egentlig er.

Efter forestillingen talte jeg med 3 piger og 2 drenge, alle 15 år:

”Det var en rigtig god forestilling. – Det var fedt, at han talte direkte til en og så en i øjnene. – Det var rigtig gode problemer, han tog op. – Ja, især det er med at man er mange forskellige identiteter. – Det var meget personligt. Det kunne jeg godt lide. – Han var god til at spørge. Der var nogle gode pointer. – Det hang rigtig godt sammen. – Det var et sjovt sprog”.

Som det fremgår af citaterne, var det unge publikum meget begejstret. De havde alle fået noget ud af forestillingen, og de fik sat Hamlet figuren ind i en genkendelig kontekst.

4.3 Vurdering af den kunstneriske aktivitet

For at kunne vurdere de kunstneriske aktiviteter på et bedre grundlag, har jeg – udover forestillingen *Prins H. Univers* – set videoer af *Dronning G. Univers*, *Kong H. Univers* samt læst anmeldelser af *Shakespeare Festival 2013*.

Alene valget af de to Shakespeare teaterforestillinger sommeren 2013 vidner om en europæisk velorienteret og modig teaterchef. Britiske Shakespeare Globe’s version af *King Lear* efterfulgt af tyske Staatsschauspiel Dresdens version af *Købmanden fra Venedig* fremviser de to store retninger inden for teaterkunst i Europa disse år: den tekstbårne kontra den instruktørbårne. Fjællebods-teater med Elizabethansk tilgang med fokus på Shakespeares tekst, kontra stærkt beskårede tekster med indlagte referencer til både Danmark og religion i en black box med mænd i alle roller. Anmeldelserne fra 2013 taler deres eget tydelige sprog. Stort set alle er enige om, at begge forestillinger er i særklasse – fulde af liv og med ekstremt højt skuespillerniveau. Kurateringen af de to forestillinger til HamletScenen og de enslydende, overvejende begejstrede anmeldelser vidner om et højt teaterfagligt niveau.

Også *Romeo og Julie* som dukketeater med Finn Rye og dukker af Rolf Søborg Hansen, instrueret af Jacques S. Matthiesen høstede flotte anmeldelser. Væk var Shakespeares ord, og på 30 minutter blev historien om Romeo og Julie fortalt via haveredskaber. Ifølge langt de fleste anmeldere en livgivende og rørende forestilling, der ramte plet i målgruppen fra 6-100 år.

På baggrund af det indsamlede materiale og overværelse af ovenstående forestilling er det derfor min vurdering, at HamletScenen fuldt ud lever op til egnsteateraftalen. HamletScenen har høje kunstneriske ambitioner og formår at tiltrække interessante teaterfolk/teatre i Europa, samtidig med at teatret agerer i en lokal sammenhæng i tæt dialog med publikum før og under forestillingerne. Alt sammen ud fra devisen om, at det er publikum, der er livseksperter og har de gode svar. Og med et håb om, at de går derfra med en lyst til at blive endnu bedre til at være sig selv.

5 FORANKRING OG SYNLIGHED

5.1 Lokal forankring og samarbejde

HamletScenens præcise fokus er en forudsætning for den opsøgende og vedvarende indsats over for nuværende og nye samarbejdspartnere. HamletScenen har fra start haft høje ambitioner omkring samarbejde såvel nationalt som internationalt og på alle niveauer. Lars Romann Engel er som nævnt frivilligt engageret som bestyrelsesformand for Helsingør Kulturforening og som bestyrelsesmedlem i erhvervsfremmeorganisationen Vækst & Viden.

HamletScenen har et solidt netværk af både kunstneriske og praktiske samarbejdspartnere, og der arbejdes opmærksomt løbende på at styrke disse partnerskaber. HamletScenen indgik dette forår (2014) et formelt samarbejde med "The Globe" i London – et direkte resultat af flere års samarbejde. Derudover arbejder HamletScenen sammen med en række andre danske og internationale teatre, bl.a. Randers Egnsteater, Hofteatret, Det Kgl. Teater, Royal Shakespeare Company, Public Theater NY.

I forbindelse med forestillingen *Prins H. Univers* har teatret bl.a. indgået samarbejde med Helsingør Ferieby omkring afholdelse af konfirmation camps og med Ungdommens Røde Kors omkring ungdomsworkshops. I forbindelse med andre forestillinger under paraplyen *Hamlets Family Talkshow Univers* samarbejder teatret med Ældresagen, Danmarks Pædagogiske Universitet og CeFU (Center for Ungdomsforskning). *Prins H. Univers* oversættes desuden, og der er interesse for stykket fra bl.a. Gdansk, Barcelona, London og Prag. Dette er kommet i stand via netværket ESFN, European Shakespeare Festival Network.

Som det fremgår, er der udover egenproduktionerne et stort netværk, tværinstitutionelle og faglige samarbejder. HamletScenen er synlig og initiativrig i Helsingør Kommune. Lars Romann Engel nyder anerkendelse for sit engagement og entrepreneurship. Teatret har gode relationer til såvel kommunen som lokale samarbejdspartnere. I forhold til det internationale kontaktnet er Lars Romann Engel opsøgende, initierende og eksekverende. Synligheden giver resultater. Teatret oplever dagligt opkald fra ind- og udland angående ønsker om samarbejder.

5.2 Kommunikation og synlighed

PR/markedsføring er lagt ud til en ekstern projektmedarbejder. Der arbejdes med de traditionelle kanaler, som presseomtale og anmelderinvitationer. Også den visuelle identitet varetages eksternt i tæt samarbejde med Lars Romann Engel. Der arbejdes netværksbaseret og på at opsamle erfaringer og viden fra gang til gang. Der lægges et stort opsøgende arbejde i at komme/være i dialog med forskellige potentielle publikumssegmenter såsom skoler, virksomheder og seniorsektoren.

På den digitale front har HamletScenen en velfungerende og tidssvarende hjemmeside, hvorfra der udsendes nyhedsbreve (ca. 1.000 modtagere) og en Facebook side (ca. 500 følgere). Der er tilknyttet Google Analytics, men det bruges ikke aktivt. Desuden laver HamletScenen en række små YouTube film,

som både præsenterer HamletScenen og fungerer som salgsværktøj på fx Hamlets Family Talkshow Universe.

I modsætning til andre egnsteatre oplever HamletScenen ikke problemer med at få nationale anmeldelser. Anmelderne kommer fra alle de store danske dagblade, svenske, enkelte engelske og de lokale nordsjællandske aviser. Desuden har det teaterfaglige magasin, Teater 1, anmeldt Shakespeare Festival.

5.3 Vurdering af forankring og synlighed

HamletScenen arbejder målrettet og professionelt på mange platforme på at styrke kendskabet til visionen om at blive anerkendt som *”et af verdens betydeligste og toneangivende Shakespeare teatre, som vedvarende bearbejder og aktualiserer Shakespeares universelle dramatik om identitet, eksistens og mening til de national-globale og digitale generationer”*.

HamletScenen er sig sit potentiale bevidst og arbejder flittigt på at implementere dette i en lokal og international sammenhæng. Lokalt er teatret synligt med et højt aktivitetsniveau på en række forskellige platforme. Internationalt har HamletScenen markeret sig i en række teaterfaglige netværk og indgået alliancer og samarbejdsaftaler på tværs af lande- og faggrænser.

Nationalt er HamletScenen knap så synlig. Trods flot dækning af de nationale medier omkring Shakespeare Festival er det ikke lykkedes Helsingør Kommune eller HamletScenen at fremstå som det kulturelle aktiv, teatret udgør for Danmark. I en langsigtet planlægning kan det derfor være en god investering at inddrage et nationalt fokus, da hele Danmark på sigt vil kunne profitere på HamletScenens succes. Hertil skal nævnes, at Helsingørs borgmester, Benedikte Kiær er i gang med at etablere en jubilæumskomite, som har fokus på bl.a. Erhvervs- og Vækstministeriet, Kulturministeriet og Kulturstyrelsen. Målet for jubilæumskomiteen er at skabe det fornødne finansielle grundlag for jubilæumsåret 2016, som på mange måder vil være HamletScenens *”manddomsprøve”*.

Det præcise fokus på Shakespeare og identitetsproblematikken er en styrke i forhold til HamletScenens fokus, men kan være en svaghed i forhold til salg og tiltrækning af publikum. Shakespeare kan for det utrænede (teater)menneske fremstå elitært og svært. Når dertil lægges de mange sekundære aktiviteter, samarbejder og netværk i ind- og udland, kan det overordnede fokus fortabe sig. *”Udfordringen er at forklare, hvad det egentlig handler om”*, siger bestyrelsesformand Steen Rasborg. Da der tidligere har været samarbejdet med et kommunikationsbureau, er det min anbefaling, at teatret sammen med dette færdiggør brandingstrukturen og udleder nogle præcise, salgbare punchlines, der fremadrettet kan bruges som salgs- og navigeringsværktøj.

Med den rigtige indsats fremadrettet har HamletScenen potentiale til at agere fyrtårn på teatrenes verdenskort og dermed sætte Helsingør, Nordsjælland og Danmark på det kulturelle verdenskort.

6 METODE – DATAINDSAMLING

Metoder og interessenter
<i>Desk research</i>   • Aftale- og dokumentationsmateriale, herunder teatrets selvevaluering, årsrapporter og -regnskaber, egnsteateraftale, vedtægter, bestyrelsesreferater, budget 2014, virksomhedsplan 2014, projektoplæg og præsentationer, presseklip, diverse artikler.
<i>Interviews</i>   • Interviews med HamletScenens kunstneriske leder, kundedirektør, administrative medarbejder, to bestyrelsesmedlemmer (inkl. bestyrelsesformand)• Interviews med Helsingør Kommunes kulturchef og kulturudvalgsformand• Gruppeinterview med HamletScenens kunstneriske leder og borgmesteren i Helsingør• Gruppeinterview med HamletScenens kunstneriske chef og teaterfagligt bestyrelsesmedlem.
<i>Forestillinger og andre aktiviteter</i>   • Set en forestilling (egenproduktioner): <i>Prins H. Univers</i>• Set samtlige HamletScenens YouTube videoer• Læst samtlige anmeldelser fra <i>Shakespeare Festival 2013</i>• Besøg på teatret (tre dage).
<i>Afrapportering</i>   • Udarbejdelse af nærværende rapport• Præsentation over for Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst• Indlæg på Egnsteaterseminar, Holbæk.

Det metodiske greb, der ligger til grund for at evaluere den kunstneriske aktivitet, er Ønskekvistmodellen. Ønskekvistmodellen er udviklet af forskere fra Aarhus Universitet². Den udgør en enkel model for, hvordan man – på struktureret vis – kan diskutere og vurdere kvalitet i den performative kunst. Ønskekvistmodellen skitserer kunstnerisk kvalitet som en kombination af Villen, Kunnen og Skullen, forstået som Engagement, Evner og Nødvendighed.

² Ønskekvistmodellen: Kunstnerisk kvalitet i performativ kunst, Klim 2003 samt Ønskekvisten: En håndbog i evaluering af teater, dans og musik, Klim 2005, begge Jørn Langsted, Karen Hannah og Charlotte Rørdam Larsen, Aarhus Universitet.